

Het college van B&W van de gemeente Delft
t.a.v. de wethouder Wonen, Stedelijke Vernieuwing en Zorg, de heer R. de Prez
Postbus 78
2600 ME Delft

Delft, 14 augustus 2015
Betreft: Ongevraagd advies Monitor Dagbesteding 2014

Geacht college,

Hierbij willen wij u attenderen op een rapport van Zorgbelang Zuid-Holland over de dagbesteding.

Dit rapport "Monitor Dagbesteding 2014"¹ beschrijft de resultaten van een uitgebreid onderzoek onder 2200 gebruikers van dagbesteding in Zuid-Holland.

De WMO-raad is van mening dat het college en zeker ook de ambtelijke organisatie, die belast is met de beleidsvoorbereiding, goede nota moet nemen van dit rapport, dat helder de essentie van dagbesteding voor het voetlicht brengt. Met name wijst de WMO-raad op hoofdstuk 4 Conclusies, waarin de kern van het rapport goed is samengevat.

Het rapport gaat uit van de definitie van dagbesteding die de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) al in 2012 heeft gegeven:

"Dagbesteding is een structurele tijdsbesteding met een welomschreven doel waarbij de cliënt actief wordt betrokken en die hem zingeving verleent. Onder dagbesteding wordt niet verstaan: een reguliere dagstructurering die in de woon-/verblijfssituatie wordt geboden dan wel een welzijnsactiviteit zoals zang, bingo, uitstapjes en dergelijke."

Het rapport preciseert dit nader als:

Dagbesteding zorgt voor een duidelijke dagstructuur, het oefenen van vaardigheden en het onderhouden van sociale contacten met mensen met vergelijkbare achtergrond. De activering vindt bijvoorbeeld plaats op een zorgboerderij, een schilderatelier of in een veilige huiskamer met geheugenspelletjes. De dagbesteding kan ook een vorm van aangepast werk zijn, vaak 'arbeidsmatige dagbesteding' genoemd: bijvoorbeeld repro-, horeca-, schoonmaak-, of reparatieactiviteiten. (p. 9)

De doelgroep van het onderzoek is:

Mensen met een beperking in Zuid-Holland die nog thuis wonen of zelfstandig een huishouden voeren en hun dag niet zelf kunnen invullen. (p. 11)

Dit zijn dus voor een zeer groot deel degenen die vanaf 2015 onder de WMO vallen.

1 ¹ 'Monitor Dagbesteding 2014' is een publicatie van Zorgbelang Zuid-Holland, maart 2015
www.zorgbelang-zuidholland.nl

Het rapport geeft naast veel cijfers ook een schat aan couleur locale met citaten uit opmerkingen in de enquêtes. Opvallend aspect is dat de cliënten weinig probleem lijken te hebben met de veranderingen die reeds hebben plaatsgevonden, maar veel van het zeer zit verborgen in opmerkingen over de zware bezuinigingen op het vervoer. Bezuinigingen die geleid hebben tot: grotere groepen, gedwongen andere locatie, ongunstige tijden, minder begeleiding.

Dit geeft duidelijk aan dat dagbesteding en vervoer als twee kanten van een medaille moeten worden gezien.

De WMO-raad is van mening dat de bevindingen en conclusies van het rapport een belangrijke input zijn voor het te voeren beleid.

Graag verneemt de WMO-raad of deze bevindingen uit het rapport door het college worden gedeeld en zo ja, hoe deze vertaald worden in gemeentelijk beleid.

Altijd tot nadere toelichting bereid, namens de WMO-raad,

A.J. Duymaer van Twist, voorzitter

Bijlage: Hoofdstuk 4 - Conclusies

BIJLAGE

Hoofdstuk 4 - Conclusies

Bij een deel van de mensen is in 2014 de dagbesteding veranderd. Zo is bij 6% van hen het aantal dagdelen dagbesteding verminderd, grotendeels onvrijwillig. Als gevolg hiervan zitten honderd geënquêteerden meestal thuis; gegeneraliseerd naar de hele provincie komt dat neer op zo'n vijfhonderd mensen. Bij 10% van de mensen is de locatie van de dagbesteding veranderd, bij lichamelijk, zintuiglijk en verstandelijk gehandicapten zelfs bij 16% van de mensen. Dit komt vooral door stijgende vervoerskosten en sluiting van locaties. Ondanks bezuinigingsmaatregelen van de aanbieders van dagbesteding blijven de mensen met dagbesteding gelukkig nog wel reizen, ook al is de locatie op grotere afstand dan voorheen.

Een klein deel (ruim honderd) van de geënquêteerden ervaart de veranderingen als negatief. Dit komt doordat de samenstelling van groepen met dagbesteding is veranderd (opengebrouwen en/of samengevoegd), het personeel en het activiteiten aanbod is ingekrompen en de vervoerskosten en eigen bijdragen zijn verhoogd. Er zijn ook mensen die aangeven te profiteren van de veranderingen. Hun overplaatsing pakt juist positief uit: men gaat naar een normaal bedrijf, komt als deelnemer in een andere groep of wordt er vrijwilliger.

Gebruikers van dagbesteding zijn uitermate positief over de huidige dagbesteding. Het neemt een belangrijke plaats in hun leven in. Voor de meesten van hen heeft dagbesteding een preventieve werking, omdat het terugval voorkomt en zorgt voor (zo lang mogelijk) behoud van vaardigheden. De mensen voelen zich welkom op de dagbesteding en kunnen er mensen ontmoeten met vergelijkbare achtergrond. Voor het overgrote deel ervaren de mensen de dagen met dagbesteding als de leukste dagen van de week. Driekwart van de mensen zegt er nieuwe dingen te leren.

Er zijn echter verschillen per cliëntgroep zichtbaar. De VG-groep zijn meer dan gemiddeld tevreden over de aard van de activiteiten en het leren van nieuwe dingen. Vooral voor de kwetsbare ouderen helpt de dagbesteding om thuis te blijven wonen. En voor de mensen met psychiatrische problemen is het ook een eerste stap op weg naar (vrijwilligers)werk. Daarentegen zijn de lichamelijk en zintuiglijk gehandicapten minder dan gemiddeld tevreden over de inhoudelijke en praktische kanten van de dagbesteding.

Medegebruikers

Bijna alle mensen vinden het gezellig met elkaar en ervaren onderling respect. In hun eigen woorden – behalve de mensen met een verstandelijke beperking – benadrukken zij het belang van het kunnen delen van ervaringen en/of het vinden van herkenning. Daarentegen ervaart gemiddeld 13% van de mensen de medegebruikers als weinig of niet stimulerend.

De lichamelijk en zintuiglijk gehandicapten zijn op alle punten wat negatiever gestemd over de medegebruikers dan de andere cliëntgroepen. Dit sluit aan bij hun toelichting dat zij ongelukkiger zijn met de recente samenvoegingen met andere cliëntgroepen.

Begeleiders

Bijna alle mensen zijn voldoende tot helemaal tevreden over de deskundigheid, beschikbaarheid en hartelijkheid van de begeleiders en hun bejegening. De kwetsbare ouderen zijn het vaakst helemaal tevreden (variërend van 59% tot 76%). Daarentegen zijn de mensen met psychiatrische problemen het minst vaak helemaal tevreden (variërend van 35% tot 50%). Vooral op het vlak van deskundigheid en beschikbaarheid lijkt daar nog ruimte voor verbetering.

Mantelzorgers

Een derde van de mantelzorgers van kwetsbare ouderen krijgt begeleiding. Dit wordt door de kwetsbare ouderen zeer gewaardeerd. De ondersteuning van mantelzorgers bij de andere groepen varieert tussen 14% en 26%. Circa de helft van alle mensen heeft in 2014 een groter beroep gedaan op de mantelzorger, van de kwetsbare ouderen zelfs 66%.

Locatie

Vrijwel alle mensen met een lichamelijke beperking zijn tevreden over de ruimte van de dagbesteding. Tussen 1 en 3% van de mensen met een lichamelijke beperking heeft moeite het gebouw binnen te komen, kan binnen niet overal heen en/of ervaart het toilet als ongeschikt.

Vervoer

Circa 88% van de mensen met een vervoersindicatie maakt gebruik van professioneel vervoer, geregeld door de instellingen of via het gemeentelijk taxivervoer. De overige 12% komt óf zelfstandig, óf met familie/vrijwilligers. Het professioneel vervoer lijkt niet afgenomen in vergelijking met 2013, maar blijft wel meer binnen de gemeentegrenzen. 7% van de respondenten is ontevreden over het nakomen van tijdsafspraken. Vrijwel alle mensen zijn tevreden over de deskundigheid en de bejegening van de professionele vervoerders.

Met name de negatieve ervaringen met de veranderingen in het vervoer klinken door in de toelichting van mensen. Het tijdstip van afhalen is wisselend en niet passend, er is onzekerheid over het vervoer (door personeelwisselingen en wegbezuinigde begeleiding) en de reistijd is juist langer geworden. Daardoor zien mensen soms af van dagbesteding.

Wensen en behoeften

De meeste mensen zijn vrij eensgezind over wat zij belangrijk vinden voor de toekomst. Zij willen:

- een begeleide dagbesteding buitenshuis;
- een hartelijke en vertrouwde omgeving;
- zinvolle activiteiten kunnen doen.

Slechts een derde vindt het heel belangrijk dat de activiteit dichtbij is en nog minder, dat zij zelf kunnen kiezen waar zij wanneer heen gaan. Kortom: het merendeel van de mensen lijkt het prima te vinden als de dagbesteding verder van huis is en als anderen de regie nemen. Voor de kwetsbare ouderen, lichamelijk, zintuiglijk en verstandelijk gehandicapten geldt echter: zonder vervoer geen dagbesteding.

Ideale dagbesteding

Als men de dagbesteding helemaal zelf zou mogen bepalen, wil driekwart van alle cliënten niets anders dan de huidige dagbesteding. Bij mensen met psychiatrische problemen is dat minder dan twee derde.

Het aspect ontspanning en gezelligheid staat voor iedereen bovenaan de wensenlijst. Verder scoort het aspect naar buiten gaan, bewegen, sporten ook hoog. Alleen mensen met psychiatrische problemen vinden dit minder belangrijk. Zij zijn daarvoor immers niet afhankelijk van anderen.

Voor de mensen met psychiatrische problemen zijn de collega's/lotgenoten erg belangrijk. De mensen met een verstandelijke beperking vinden het minder belangrijk dat de medegebruikers lotgenoten zijn. Dit past bij het gegeven dat mensen met een verstandelijke beperking onderling wat vaker botsen. Op grond hiervan zou bepleit kunnen worden juist de VG-groep vaker te laten opgaan in andere cliëntgroepen. Dit wringt echter met de behoeften van de andere cliëntgroepen.

Kortom, hoe de dagbesteding door de gemeenten vorm zal krijgen, is nog een vraagteken. Zeker is dat er voor dagbesteding minder budget beschikbaar zal zijn.